

Sarajevo -- Zemaljski muzej

GLASNIK

ГЛАСНИК

ZEMALJSKOG MUZEJA

ЗЕМАЉСКОГ МУЗЕЈА

BOSNI I HERCEGOVINI.

БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ.

UREDNIK:

DR. ĆIRO TRUHELKA.

УРЕДНИК:

ДР. ЋИРО ТРУХЕЛКА.

XXI.

1909.

v. 21

Uredništvo:

Sarajevo, bos.-herc. zemaljski muzej.

Administracija:

Sarajevo, zemaljski ekonomat.

Godišnja cijena Glasnika s poštarinom 4 K.
Pojedine sveske stoje s poštarinom 1 K 60 h.

Dopisi i novčane pošiljke u stvari pretplate i oglasa neka se uprave na *Zemaljski ekonomat kao administraciju Glasnika zemaljskog muzeja.*

Уредништво:

Сарајево, бос.-херц. земаљски музеј.

Администрација:

Сарајево, земаљски економат.

Годишња цијена Гласника с поштарином 4 К.
Поједине свеске стоје с поштарином 1 К 60 х.

Дописи и новчане пошиљке у ствари претплате и огласа нека се управе на *Земаљски економат као администрацију Гласника земаљског музеја.*

SARAJEVO — САРАЈЕВО

ZEMALJSKA ŠTAMPARIJA — ЗЕМАЉСКА ШТАМПАРИЈА

1909.

I.L.

Contributiones ad coleopterorum faunam peninsulae balcanicae.

A Victore Apfelbeck, Sarajevensi.

Приноси познавању фауне колеоптера Балканског Полуострова.

Приопћио

Виктор Апфелбек (Apfelbeck),

кустос босанско-херцеговачког земаљског музеја у Сарајеву.

I. Descriptiones specierum novarum. — I. Опис нових врсти.

1. *Nargus albanicus* nov. spec.

Nargo velox Spence similis et affinis, ab eo corpore angustiore et paulo minore, antennis fere tote nigris, basi et apice flavis, earum articulo 6° longiore, latitudine longiore, elytris apicem versus fortius angustatis, eorum humeris fere rectis, prothorace ante angulos posticos profundius emarginato; a *Nargo conjungente* Sauley in ♂ pedium posticorum trochanteris simplicibus et in ♀ elytrorum angulo suturali haud acuminato corporeque minore distinguendus.

Albania occ. prope Scutari (Bojana).

Врло је сродан са *Nargus velox* Spence и њему веома сличан а разликује се од њега особито ужом грађом тијела, крилним покровцима, који су инаког облика, потпуним помањкањем рудимената пругица на њима, прним, само на бази и вршку жутих пинаљицама, те дуљим шестим чланком у пинаљице. Од *Nargus conjungens* Sauley може се разликовати тиме, да су у ♂ у стражњих ногу trochanteri једноставни, у ♀ да у крилних покроваца углови шва нису зашиљени а од обих још и тиме, да је нешто мањи.

Тијело уопће је уже него у *N. velox*, вратни штит испред базе је нешто шири него крилни покровци а нешто јаче изобљен испред стражњих углова, који су готово правокутно поредани а на врху уско заобљени. Крилни покровци су на раменима много мање искошени (кут на раменима готово је правокутан али на врху јаче заокружен), иза средине нагло се сузују према врху и опадају стрмље. Пинаљице су у одраслих егземплара црне, база им и задњи чланак жути, шести чланак нешто дуљи него у *N. velox* а нешто краћи од петогоа, дуљи него ли је широк. У усталом се слаже са *N. velox*.

Сјеверозападна *Албанија*, гдје сам је сабрао већином на дбњој Бојани.

2. *Nargus balcanicus* nov. spec.

N. Wilkini Spence valde affinis, corpore minus nitido; prothorace aequalius densiusque punctato, margine basali ante angulos posticos magis sinuato, lateribus magis rotundato-ampliatis; elytris latioribus, eorum lateribus magis rotundatis, apicem versus fortius angustatis, subtilius densiusque punctatis, pube subtiliore aequalius densiusque instructis corporisque coloratione distinguendus.

Piceus vel nigro-piceus, capite nigro, antennae et palpes apicem versus nigrescentes Bosnia merid. (Игман планина); Albania occ. (Bulshari prope Oroshi), Albania or. (Üsküb).

Веома сродан *N. Wilkini* Spence а разликује се од њега особито тиме, да је горња страна без сјаја, скулптура у крилних покроваца другачија, длаке да су финије, гушће, тјешње поредане и једномјерне, боја *penisa*¹⁾ је различна. Боје је тамно- до црносмеђе, глава црна, пипаљнице су према врху црнкасте или тамно смеђе. Вратни штит фино и прилично густо пунктиран, на бази испред стражњих углова јасније усукан, иза средине јаче проширен и овдје доста шири него ли крилни покровци, који су шири него у *N. Wilkini*, постранце јаче заобљени, према отрага наглије и јаче сужени, много финије и гушће пунктирани а длака је њежнија и гушћа једнолико прилежећа (као у *N. velox*).

У Босни²⁾ (на Игману), појединце уз *N. Wilkini*; у источној Албанији код Ушћупа; у западној Албанији (Булшари код Ороша).

3. *Hydroporus* (s. str.) *bosnicus* nov. spec.

Hydroporo marginato Duft. valde affinis, ab eo corpore brevior, minore et paullo magis convexiore, prothorace dorso subtilius dispersiusque punctato, elytris brevioribus, longius acuminatis, dorso paullo convexioribus, multo subtilius pubescentibus, vix striatopunctatis, eorum margine laterali postice plus minusve nigrescente, epipleuris intus nigro-marginatis femoribusque fere omnino nigropiceis distinguendus. Lg. 3.5—4 mm.

Bosnia merid. occ. In fontibus vallis livnensis.

Врло је сродан са *H. marginatus* Duft. али се од њега разликује обликом тијела, финијом и краћом, обручу сличном пубесценцијом крилних покроваца, другачијом бојом и мањом величином. Он је битно мањи а особито краћи од *H. marginatus-a*, крилни су покровци иза средине најшири и јаче зашиљени, више средине јаче сведени, а од три шкљасте прутнице, само је средња мање-више јасна или је и она изблиједила. Боја је тамно црна, жути пртеж се јаче истиче те је нешто више проширен, пипаљнице (Fühler) почам од петог чланка те крајњи чланак пипала су црни, у одраслих екземплара су пострани руб крилних покроваца у стражњој трећини и ерплеуре покроваца на нутарњем рубу у већем или мањем простору црни а кракови су црнкасто-смоласто смеђи.

У осталом се једва разликује од *H. marginatus-a*. Дуж. 3.5—4.0 mm.

¹⁾ Пенис је много дуљи и ужн него у *N. Wilkini* а на крају се растеже у дуги прилично оштро васукани шиљак; у *N. Wilkini* је много краћи и шири а на крају једноставно зашиљен, параметре испред шиљка су проширене, дочим се у *N. balcanicus* према вршку постепено стањују.

²⁾ *Nargus Kraatzii* Reitt., што га је по J. Müllera, нашао Czernohorsky у Босни на Иван планини (Wien. Ent. Ztg. XXIII., 1904., стр. 177.) има се ваљда са сигурношћу тумачити као *N. balcanicus*. *N. Kraatzii* се сигурно у Босни не налази.

Пенис као у *H. marginatus-a* али параметре прелазе јако преко његова шљака. Сјев.-зап. Босна у једном врелу у Ливањском пољу сабрао сам га већинном. Опаска. Од *H. tessellatus* Drap. разликује се по вратном штиту, који је по странама широко жутосмеђе зарубљен, ванредно фино и густо пунктираним крилним покровцима, јаке проширеном црном бојом у њих, већом величином и т. д.

4. *Hylaia elongata* nov. spec.

Ab *Hylaia rubricolli* Germ. et var. *dalmatina* Kaufm. corpore elongato, prothorace paullo angustiore et paullo longiore, lateribus minus rotundatis, saepius fere subparallelis, elytris longioribus et planioribus, antennis longioribus et tenuioribus, earum articulis exterioribus minus dilatatis, subtransversis, articulo 5° hand transverso, 4° longitudine et latitudine fere aequali, ab *H. dalmatina* etiam elytris magis nigrescentibus, saepius fere tote nigris divergit.

Montenegro merid. litor. prope Rjeka et Dulcigno.

Hylaia elongata albanica nov. subspec.: ab forma typica elytris paullo brevioribus et convexioribus, apice et basi rubris corporeque paullo minore differt.

Albania occ., in montibus prope Oroshi (Mal i Sheit, Zebia Munela).

Разликује се од *Hylaia rubricollis* Germ. и њене пасмине *dalmatina* Kaufm. спруженом грађом тијела, особито дуљим, плоснијим, постранце слабије изобљеним уз рамена у плоснијем луку суженим крилним покровцима, нешто дуљим и ужим, постранце мање заобљеним вратним штитом, дуљим и виткијим пипаљницама, нешто слабијим пријоским чланцима пипаљница, у којих пети чланак није попрijek него по величини и облику скоро једнак четвртому, осим тога се разликује у типном облику од ове скоро посве црним крилним покровцима или су ови само на врху и на раменима понешто црвенкасти, даље и другим обликом пениса.

Црна Гора: код Уљчиња и Ријеке у храстицима. Од типног се облика разликује пасмина, која живи у планинама Мирдита (зап. Албанија) (*albanica* Arf. n. subsp.) нешто здепнастијом грађом тијела и бојом као у далматинске, услед чега се овај албанешки облик *Hylaia elongata* сигурно разликује од *H. rubricollis dalmatina* само по пипаљницама и пенису.

H. rubricollis се непрекидно распрострањује из јужне Угарске (сјев.-зап. Србије?) преко Босне, Херцеговине до јужне Далмације (Котор). Чини се да црногорско велегорје даље распрострањење запрјечује. Ја сам на јужном обронку овога горја нашао код Ријеке само типну *Hylaia elongata*.

5. *Hydraena (Haenydra) bosnica* nov. spec.

Hydraenae gracili Germ. subsimilis, ab ea elytris planioribus, lateribus magis rotundatis, eorum margine laterali multo latiore, corpore majore, maris tibiis anticis et mediis incurvis, tibiis mediis subdenticulatis ante apicem leviter dilatatis, tibiis posticis intus apicem versus magis dilatatis et longius ciliatis elytrisque in ♀ apice singulatim rotundatis, haud excisis divergit.

Ab *Hydraena pobita* Kiesw. corpore majore, maris tibiis mediis intus haud emarginatis, haud angulatim dilatatis, tibiis posticis rectis elytrisque in ♀ apice singulatim rotundatis distinguenda.

Bosnia merid., prope Sarajevo et Hercegovina, prope Jablanica in rivis alptribus. Rarissime.

Ab *H. italica* Gglb elytris longioribus, lateribus minus rotundatis, apice singulatum late truncate-rotundatis, fortius striatopunctatis, prothorace et capite multo rudius et profundius punctatis corporeque multo majore differt.

Спада у негу групу сродства као *H. gracilis* Germ. али се од ове разликује плоснијим, постранице јаче заобљеним у ♂ заокружено закусаним крилним покровцима, јаче одвојеним пространим рубом покроваца, знатном величином у ♂ осим тога предњом и средњом цјеваницом, која је на вањском рубу јасно савита те средњом цјеваницом, која је само у дијелу према апексу изнутра фино назубљена и ту већином јасно проширена, стражњом цјеваницом, која се од средине унутра јаче проширује те има дуље длаке за пливање и пенисом, који је другог облика; у ♀ разликује се још врло лакшо по крилним покровцима, који нису на шиљку изрезани него појединце заокружени.

H. bosnica бити ће најближи до *H. polita* Kiesw., која се налази у подручју Алпа, јер је у ње у ♂ по страни руб плосних крилних покроваца широко одвојен а предња цјеваница и средња завојита, али се од ове врсте разликује знатном величином, средњом гољеницом, која у ♂ на нутарњем рубу није крајчена нити је углато или зупчасто проширена, равном стражњом гољеницом и т. д., а у ♀ крилним покровцима, који су на вршку појединце заокружени (а не закусани или крајчени). Дуљ. 2·3—2·4 mm.

Од *H. hungarica* Rey, која ми није позната, разликује се по опису (у Revue d'Entomologie) другим распоредом пикњаница и величином.

Од *H. italica* Gglb. разликује се дуљим крилним покровцима, који су постранице слабије заокружени, на шиљку појединце широко кусасто заобљени, много крупнијим пикњастим прутинма на њима, много крупније и гушће пунктираном главицом и вратним штитом, знатном величином и т. д.

Босна: Долина Крупе код Сарајева, врло ријетко, у друштву са *H. homogyna* m. i *H. gracilis*, која је тамо честа; на Требевнику, Трескавици у горским потоцима, а повуда ријетка!

Херцеговина: Јабланица, просијана из мокрог лишћа. Нашао сам је и у Хрватској у Лудбрегу.

6. *Hydraena (Haenydra) homogyna* nov. spec.

Hydraenae gracili Germ. affinis, ab ea elytris lateribus fortius rotundatis, postice latioribus et convexioribus, rubro-castaneis, rarissime nigrescentibus, opacis, antice rudius striato punctatis, interstitiis vix nitidis, densissime et confertissime punctatis, eorum margine laterali latiore; prothorace latiore, lateribus magis angulatim dilatato, basin versus magis coarctato, dorso fortius densiusque punctato; maris tibiis mediis incurvis, intus haud denticulatis, tibiis posticis intus simplicibus ante apicem subpilosus, haud ciliatis, abdominis sternito 5° medio duobis tuberculis parvis, graniformibus instructo elytrisque in ♀ apice rotundatis, ante angulum suturalem sub-emarginatis, haud excisis divergit. Lg. 2·1—2·2 mm.

Bosnia meridionalis: In rivis montanis prope Sarajevo. Rarissime.

И ова спада у групу *H. gracilis* те се од ње разликује по крилним покровцима, који су постранице јаче заокружени, отрага (особито у ♀) шири и сведенији, редовито црвенкасто-кестенасте, ријетко црнкасто-смеђе боје, у којих је по страни руб шире крајчен, вратним штитом, који је нешто шири, у средини јаче угласто

проширен, према бази јаче увијено сужен, на плохи грубље и гушће пунктиран, крилним покровцима слабијег сјаја, ванредно густо пунктираним готово безсјајна дна и крупнијим пикњастиим прутама с приједа, у ♂ спола осим тога по слабо али јасно савитој средњој гољеници, која на нутарњем рубу није назубљена. помањкањем густог слоја пливаћих коса на (скоро равним) отражњим гољеницама те тиме, да уред томентног дијела петога абдоминалног стернита има двије мале зрнкасте избочине и посве другачијим перисем; у ♀ рода се разликује још по крилним покровцима, који на врху нису изрезани него једноставно заокружени или пред углом шва затонасти¹⁾.

Дуљ. 2.1—2.2 mm.

У ♂ су отражње гољенице на нутарњем рубу пред шпљком провијене појединим дугим длакама мјесто густога облога пливаћих длака.

Босна: Долина Крупе код Пазарића.

7. *Hydraena* (s. str.) *pachyptera* nov. spec.

Hydraena ripariae Kugel. subsimilis et affinis, ab ea prothorace multo latiore, elytris multo latoribus, apice late subtruncate-rotundatis, densius aequaliusque punctatis, interstitiis lineiformibus subelevatis instructis, eorum margine laterali in ♂ postice latiore, corpore majore pediumque colore obscuriore divergit.

Ab *Hydraena grandis* Reitt. corpore multo minore, prothorace lateribus magis angulatum dilatatum, elytris brevioribus, eorum margine laterali angustiore, tibiis posticis in ♂ simplicibus, mediis *Hydraenae ripariae* conformibus palpis maxillaribus in ♂ intus angulatum dilatatis (ut in *H. riparia*); ab *Hydraena Kaufmanni* Gglb elytris lateribus haud rotundatis, fere parallelis, postice dilatatis et apice late subtruncate-rotundatis, margine laterali concolori antice multo angustiore, palpis maxillaribus apice nigris corporeque majore distinguenda. Etiam *Hydraenae morio* Kiesw. subsimilis, ab ea prothorace ubique rude et profunde punctato, vix nitido, elytris longioribus, opacis, multo rarius profundiusque punctatis, eorum interstitiis lineiformibus, pedium colore obscuriore, corpore majore etc. facile distinguenda.

Наличи највише маленим ♀♀ од *Hydraena grandis* Reitt., али је ваљда најјероднија са *Hydraena riparia* Kugel. те се с овом слаже и по спољним особинама у ♂. Од *H. grandis*, са којом се *H. pachyptera* слаже по широком тијелу, крилним покровцима, који се у ♂ према отрага постепено раширују те су на врху широко кусасто заокружени и имају исту екулптуру, разликује се узке одвојеним постраним рубом крилних покровца и инакним спољним особинама у ♂, које се слажу са онима у *H. riparia*. Од потоње опет се разликује здепнастим тијелом, особито широким вратним штитом много ширим крилним покровцима, који услед тога изгледају, да су краћи те су у ♂ на врху много шире и више кусасто заокружени и имају отрага много шире одвојени пострани руб, једноличне и гушће отрага мање ослабљене пикњице на крилним покровцима, које су нанизане у правилне низове а одијељене су избоченим, оштро израженим, линији сличним прутама; даље су димензије тијела посве друге (прем су скоро једнако дуге, ширина им је за ¼ већа), ноге су тамније а величина је нешто већа.

Од *H. Kaufmanni* Gglb разликује се крилним покровцима другога облика, којима су стране готво паралелне у стражњој трећини су најшири, на врху

¹⁾ У том је случају кут шва нешто отрага продужен.

широко кусасто заокружени те имаду пострани руб, који је сриједа много уже одвојен а није свјетлије обојен, пипалицом на чељустн, које је на врху црне боје, знатном величином и т. д.

Од *H. morio* Kiesw. разликује се на први поглед много крупнијим и дубљим пикњама, особито вратним штитом¹⁾, који је без сјаја и на плохи крупно и дубоко пунктиран, на нешто подуљим крилним покровцима оштро линеарно израженим међу-просторима, шире одвојеним постраним рубом, слабијим сјајем на горњој страни, много тамније обојеним ногама и знатном величином²⁾ и т. д.

Дуљ. 2·5—2·6 mm.

♂ крајње удо у пипалице чељустн проширено је пред средином у јасни тупи угао. Гољенице као у *H. riparia*.

Јужна Босна: У врелима око Сарајева веома ријетко.

8. *Sphaerosoma Sturanyi* nov. spec.

Sphaeros. carpathico Reitt. affine, corpore paullo minus convexiore, prothorace vix punctato, elytris lateribus minus dilatatis, multo sparsius, sed paullo fortius punctatis, sparsius pilosis, antennarum articulo 8° minore, minus dilatato, subtransverso corporeque multo minore divergit.

А *Sph. laevicollis* Reitt. corpore subgloboso, elytris lateribus multo magis rotundatis, subtilius densiusque punctatis, brevissime, haud erecte subpilosis, antennarum articulo 8° sub-transverso, tarsis anticis in ♂ et ♀ simplicibus etc. facile distinguendum.

Lg. 1·1—1·2 mm.

Bosnia merid. or. Metalka (Dr. Sturany), Ljubična planina (Apfelbeck).

Близу је сродан са *Sphaerosoma carpathicum* Reitt. а разликује се од њега по тијелу, које је нешто мање јако сведено, по вратном штиту, у кога пикњице понестају, по крилним покровцима, које су мање широке и мање јако заобљени, те су рјеђе и релативно крупније пунктирани а имаду рјеђу длаку, по осмом чланку пипаљца, који је према деветом много мањи и слабији те попрјечан и по много мањој величини. Од *Sph. punctatum* Reitt. разликује се већ веома кратком, посве прилежећом длаком и мањом величином. Од *Sph. laevicolle* Reitt. распознаје се полу-кругљасто-овалним, постранице јаче заобљеним а више избоченим тијелом, врло кратком посве прилежећом длаком и много краћим пријеким осмим чланком пипаљца те једноставним предњим тарзима у ♂ и т. д. Дуљ. 1·1—1·2 mm.

Југоисточна Босна: На Метаљци на турској граници сабрао их мој пријатељ Dr. Rudolf Sturany, кустос ц. к. природосл. дворског музеја у Бечу, те сам га њему у част именовао. Ја сам га нашао на вису Љубичне планине (на турској граници) у корјењу траве са *Sphaerosoma laevicolle hypsophilum* Apf. у висини од 2000 m од прилике.

9. *Sphaerosoma antennarium* nov. spec.

Sphaerosoma laevicollis Reitt. subsimile, corpore multo magis elongato, antrorsum multo fortius angustato, lateribus magis rotundato, pilis brevioribus, postice minus

¹⁾ *H. morio* Kiesw. увијек се лако познаје по сјајном вратном штиту, који је на плохи провиђен ријетким, финим и плитким, мање више изблијеђелим пикњама.

²⁾ *H. morio* Kiesw. се разликује само мало величином. У неколико стотина екземплара из равних дијелова Балканског полуострова, које имам пред собом, разликује се величина једва за 0·1 mm. Скоро сви су 2·3 mm дуги.

erectis instructo, antennarum articulo 8° multo brevior, tarsis anticis in ♂ haud dilatatis penisque forma distinguendum.

A *Sphaerosoma Formaneki* Reitt. corpore longiore et planiore, haud hemisphaerico-ovali, multo brevius sparsiusque sub-erecte piloso, elytris lateribus parum rotundatis, multo fortius dispersiusque punctatis penisque forma divergens.

Bosnia merid.: In silvis alpestribus cum *Sph. laevicolli* Rtt. rarissime.

var. *narentinum* nov. subspec. differt a forma typica corpore latiore, lateribus magis rotundato, elytris subtilius dispersiusque punctatis, antennarum articulo 8° minus transverso corporisque colore rubro-castaneo.

Hercegovina: Prope Jablanica.

Разликује се од *Sph. laevicolle* Reitt. у јачу завојницу изобљеним, особито напријед много јаче сузженим и дуљим орисом тијела, ријетком, још мање одстојећом длаком, обликом пипаљца те предњим тарзима, који у ♂ нијесу проширени па и пенисем, који је другачијега облика. Осми чланак пипаљце, једва је пола тако дуг као девети а као и овај веома пријек, а сравнив га са деветим много мањи, дочим се у *Sph. laevicolle* 8. и 9. чланак величином врло мало разликује. Од *Sph. Formaneki* Reitt., с којим се слаже скоро по грађи пипаљца, разликује се дуљим тијелом, које није полукругљасто овално, крупнијим и растрканим пикњама крилних покриваца, који су постранце слабије заокружени, много краћом, мало одстојећом длаком и другачијим пенисем. Боја је црнкасто смеђа до посве црна.

Босна: Планине око Сарајева, ријетко и појединце уз *Sph. laevicolle*.

Sph. antennarium narentinum nov. subspec. разликује се од типног облика ширим тијелом, које је постранце јаче заокружено, на бази крилних покриваца више изобљено, растрканим, нешто финијим и плићим пикњама на крилним покривцима, слабије попрјеченим осмим чланком пипаљце и црвено-смеђом бојом.

Херцеговина: У друштву са *Sph. Formaneki* сабрао сам га већином сâм код Јабланице.

10. *Anthophagus* (s. str.) *dinaricus* nov. spec.

Anthophago alpino Fbr. simillimus et valde affinis, ab eo frontis angulis anticis in ♂ ut in ♀ simplicibus, nullomodo productis, capite punctis majoribus largius instructo, temporibus longioribus, fortius rotundatis, sulcis frontalibus rectis, postice brevialis, prothorace fortius et profundius punctato, ejus angulis posticis obtusioribus apice magis rotundatis, elytris paullo brevioribus densiusque punctatis divergit.

Ab *Anthophago alpestri* Heer capite paullo fortius et largius punctato, prothorace angustiore et paullo longiore, multo fortius et densius punctato, elytris paullo brevioribus fortius punctatis, nigro maculatis tibiisque posticis in ♂ rectis distinguendus.

Bosnia sept. occ.: In monte Klekovača cum *Anthophago alpestri* Heer.

Веома је сличан *A. alpinus*-у Fbr., али се од њега разликује по челу у ♂, у кога су предњи углови једноставни те нијесу никако продужени, по глави, која има обилне велике пикње на шагринованом дну те дуље, много јаче избочене сљепочнице, равне управне, отрага скраћене бразде на челу, јаче и дубље пунктирани вратни штит, кому су стражњи углови тупљи, а на врху јаче заокружени те по крилним покривцима, који су нешто краћи и имаду гушће пикњице.

Од *A. alpestris* Heer разликује се главом, која је крупније и обилније пикњама, вратним штитом, који је нешто дуљи и крупније и гушће пунк-

тиран, крилним покровцима, који су нешто краћи, крупније пунктирани и константно црно пјегасте те равним стражњим цјеваницама у ♂.

Сјеверозападна Босна: На планини Клековачи нашао га уз *A. alpestris* Heer.

11. *Anisoplia aetolica* nov. spec.

Anisopliae tempestivae Er. et *A. cyathigerae* Scop. affinis, ab *A. tempestiva* elytrorum margine membraneo brevi, haud laterali, prothoracis forma (ut in *A. cyathigera*); ab *A. cyathigera* prothorace breviter, haud lanuginose piloso; ab his duabus elytrorum margine anteriore setis aculeiformibus instructo corporeque multo majore divergit. — Ab *Anisoplia tritici* Kiesw. unguiculis anticis exterioribus in ♂ ad apicem breviter truncatis (ut in *A. tempestiva* et *cyathigera*), prothorace piloso etc. facile distinguenda. Lg. 13—14 mm.

Aetolia: Prope Varipopi urbem

Сродна је са *Anisoplia tempestiva* Er. и са *A. cyathigera* Scop., а разликује се од прве краћим кожним рубом у крилних покровца, који само мало прелази преко извање апикуларне облине и вратним штитом, који има облик као и у *A. cyathigera*; од *A. cyathigera* се опет разликује длакама вратног штита, које нијесу вуненасте, а од обих се разликује тиме, да на постраном рубу крилних покровца унутар набора рамена има низ краћих, тврдих ћетина на и знатном величином; од *A. tritici* Kiesw., разликује се вањским предњим папком у ♂, који је као у *A. cyathigera* и *tempestiva*, само на врху косо закусает длакавим вратним штитом, дванастијом грађом тијела, те тиме да му боја нагиње циатичкој.

Крилни су покровци претежно једнобојно жуто-смеђи, а рјеђе прелазе типичној боји циатигере. Егземплари са јако проширеним црним пртежем су ријетки.

Егземплари са једнобојним жуто-смеђим крилним покровцима највише наличе великим егземпларима *A. flavipennis* Brullé, од којих се *A. aetolica* лако разликује по длакавом вратном штиту, по много дуљем кожном рубу крилних покровца и т. д. Дуљина 13—14 mm.

Грчка: Код Варипопи у Етолији, гдје сам је сабрао обилно на жити.

12. *Anisoplia imitatrix* nov. spec.

A. cyathigerae Scop. simillima et valde affinis, ab ea prothorace breviter, haud excete piloso, in ♂ et in ♀ lateribus valde rotundato, ad apicem et ad basin angustato (ut in *Anisoplia flavipennis* ♀), angulis posticis obtusis, multo latius rotundatis corporeque in ♂ graciliore differt. Turcia. In monte „Hortiatsch Dagh“ prope Thessalonicam.

Ванредно је слична *Anisoplia cyathigera* Scop. и њома врло сродна, али се од ње разликује по облику вратног штита, краћом прионоутом длаком на њему и витким етасом (особито у ♂).

Вратни штит је у оба спола постранце врло заокружен, од средине према бази и према вршку јако заокружено сужен (као у ♀ *A. flavipennis*), а отражњи углови су врло тупи, а на вршци у ♀ много шире заокружени. Длака на вратном штиту је кратка и посве прионула. Величина као *A. cyathigera*, ♂ ♂ су претежно мање него у *A. cyathigera*.

Од *A. tempestiva* Er., разликује се кратким кожним рубом крилних покровца, који једва сизже до скрајне апикуларне избочине вратним штитом, у кога су длаке посве положене, те врло типно израженом циатичком бојом крилних покровца.

Од *A. dispar* Erichs. разликује се већ по кратким, веома савитим, на врху закусаним вањским предњим пашцима у ♂, те бојом и др.

У већим серијама претежно се налази типна циатичка боја крилних покровца (широки пријекли пџс и широка скутеларна пџга, која је с њиме већином спојена). Егземплари са једнобојним смеђим крилним покровцима нијесу познати.

Турска: У Хортичадагу код Селаника сабрао сам их у великој множини на травама у друштву са *A. tempestiva*.

13. *Anisoplia bulgarica* nov. spec.

A. cyathigerae Scop. similis et affinis, ab ea elytrorum margine membraneo longo, laterali (ut in *A. tempestiva* Er.), prothorace, abdomine et femoribus longius pilosis; ab *A. tempestiva* prothorace, abdomine et femoribus longe et erecte pilosis, elytrorum colore; ab his duabus elypeo ante apicem vix vel parum constricto corporeque majore divergit. Lg. 13—14 mm.

Bulgaria: Rilo Dagh (Merkl leg.), Philippopol (Apflb. leg.). Romania.

И она је сродна са *A. cyathigera* и *tempestiva*, а разликује се од прве кожным рубом, који сиже до проширења постраног руба крилних покровца, још дуљим одстојећим длакама вратног штита доње стране, разгаљених тергита и кракова; од *A. tempestiva* разликује се дуљом, вунастом, јако одстојећом длаком горе споменутих дијелова тијела, претежно црном бојом крилних покровца; осим тога од обих вршком клипеја, који је као у *A. nasalis* Reitt., а на дну једва или тек слабо усукан, знатном величином. Дуљина 13—14 mm. Црни цртеж је у крилних покровца врло распрострањен, црни пријекли пџс по средини спојен је са широким црнобојним постраним рубом.

Бугарска: Рилодаг (Merkl), планина Пепелаш код Филипоља (Apfelbeck). Преда мном је ова врста и из Румунске, али није ми познато поближе налазиште, а са истог мјеста и *A. cyathigera*. Према тому има обих врста заједно и у Румунији. *A. bulgarica* чини се да је животиња, која живи у велегорију.

14. *Anisoplia lata lamiensis* nov. subspec.

Ab *A. lata* Er. typica elytris longioribus, subparallelis, eorum margine membraneo in ♂ longiore, sublaterali, margine apicali ad angulum suturalem minus rotundato, saepius fere recto corporeque majore divergit. Lg. 15—16 mm.

Graecia: Prope Lamiam urbem frequens.

Разликује се од *A. lata* Er. по кожном рубу крилних покровца, који је у ♂ дуљи, те прилично прелази преко апикалне обрине, дуљим крилним покровцима са паралелним страницама, који су према углу шва много слабије заобљени, те им је руб вршка скоро раван и знатном величином. Дуљина 15—16 mm¹⁾.

Грчка: Код Ламије, гдје сам их сабрао већином сам.

15. *Anisoplia lata macedonica* nov. subspec.

Ab *A. lata* Er. typica elytris subnitidis, saepius fere opacis, eorum tuberculo humerali multo majore et magis elevato differt.

Macedonia: Prope Üsküb frequens, prope Thessalonicam urbem rarius.

¹⁾ Типна *A. lata* само је 12—13 mm дуга.

Разликује се од средњоевропских егземплара *A. lata* Er. слабијим сјајем и много јаче развитом квргом на раменима у крилних покровца. Тиме постаје слична руској *A. Zwicki* Fisch., али се од ње у ♂ разликује вратним штитом, који је од базе према напријед слабије или једва нешто сужен, те тиме да крај штитића нема длакасте цјеге, а у ♀ тиме, да се вратни штит не сузује од базе према врху и да је постранце мање или више заокружен.

Дуљина 12—13 mm.

Македонија. Код Ушћуна и Селаника, гдје сам их сам бројно сабрао на житију.

У великим серијама нема ♀ ♀ са прним крилним покровцима.

*

Conspectus specierum novarum. — Попис нових врста.

1. <i>Nargus albanicus</i> . Albania occ.	9. <i>Sphaerosoma antennarium</i> . Bosnia merid.
2. <i>N. balcanicus</i> . Albania, Bosnia merid.	<i>Sph. antennarium narentinum</i> . Hercegov.
3. <i>Hydroporus bosnicus</i> . Bosnia occ.	10. <i>Anthophagus dinaricus</i> . Alp. dinar.
4. <i>Hylaia elongata</i> . Montenegro.	11. <i>Anisoplia aetolica</i> . Aetolia.
<i>H. elongata albanica</i> . Albania occ.	12. <i>A. imitatrix</i> . Turcia.
5. <i>Hydraena bosnica</i> . Bosnia, Hercegovina.	13. <i>A. bulgarica</i> . Bulgaria, Rumelia or., Romania.
6. <i>H. homogyna</i> . Bosnia merid.	14. <i>A. lata lamiensis</i> . Graecia or.
7. <i>H. pachyptera</i> . Bosnia merid.	15. <i>A. lata macedonica</i> . Macedonia.
8. <i>Sphaerosoma Sturanyi</i> . Bosnia merid., or.	